

TREBALL FINAL DE GRAU EN MESTRE/A D'EDUCACIÓ INFANTIL

Proposta pedagògica per a la Coeducació a l'aula d'infantil de 5 anys

Nom de l'alumne/a: Mercè Sánchez González

Nom del tutor/a de TFG: Sofía Herrero Rico

**Àrea de Coneixement: Didàctica i Organització
Escolar**

Curs acadèmic: 2021-22

ÍNDEX

1. Resum/ Abstract.....	1
2. Motivacions.....	2
3. Justificació.....	2
4. Objectius.....	4
5. Marc teòric.....	4
a. Què és la Coeducació?.....	4
b. Història de la coeducació	6
6. Proposta pedagògica.....	9
a. Context de l'aula	9
b. Metodologia.....	9
c. Activitats.....	10
d. Avaluació.....	18
e. Resultats.....	18
7. Conclusions.....	19
8. Bibliografia.....	21
9. Annexos	23
ANNEX I. Imatges dels materials.....	23
ANNEX II. Plantilla d'avaluació de l'alumnat.....	25
ANNEX III Plantilla d'avaluació docent.....	25

1. Resum/Abstract

Actualment, seguim observant la presència dels estereotips de gènere i situacions de desigualtat a la nostra societat. La forma d'educar als xiquets i xiquetes és un clar reflex dels valors transmesos pels adults i serà clau per a la formació de la seua identitat personal. Per aquest motiu és feina dels docents trobar diferents metodologies perquè el seu alumnat cresca en un ambient coeducatiu amb igualtat d'oportunitats.

El present treball de final de grau pretén exposar una proposta pedagògica coeducativa per aplicar a l'aula d'infantil de 5 anys durant dues setmanes. Primerament, s'ha realitzat una recollida de definicions del terme Coeducació per part de diferents autores. Tot seguit, trobarem un breu resum de la presència de la dona en l'àmbit educatiu des de principis del segle XX fins a l'última llei educativa. Seguidament, s'ha observat i estudiat a l'alumnat per identificar la presència dels rols de gènere a l'aula. A continuació, s'han dissenyat, posat en pràctica i analitzat el resultat de diferents activitats amb temàtica coeducativa. Aquestes amb l'objectiu de trencar els rols de gènere identificats prèviament en els xiquets i xiquetes de l'aula de 5 anys.

Paraules clau: Coeducació, estereotips de gènere/ rols de gènere, Educació Infantil, igualtat, escola mixta.

Abstract

Nowadays, we can still observe the presence of gender stereotypes and inequality in our society. The way children are educated is a clear reflection of the values transmitted by adults and will be the key for the formation of their personal identity. For this reason, teachers must try to find different and new teaching methods so that their pupils are able to develop in a co-educational atmosphere with equal opportunities.

This degree final project aims to explain a co-educational pedagogical proposal which will be applied in an early childhood classroom for a period of two weeks. Firstly, a collection of definitions by many authors for the term Coeducation has been carried out. Secondly, there will be a brief description of the presence of women in education from the beginning of the 20th Century until the last educational law. Then, the pupils have been observed and studied in order to identify the presence of gender roles in class. Moreover, different activities with a co-educational theme have been designed, practiced and analyzed. The objective of them is to break the gender roles previously identified in boys and girls in the five-year-old classroom.

Key words: Coeducation, gender stereotypes/ roles, Early Childhood Education, Equality, Co-educational School.

2. Motivacions

Com a persona que intenta lluitar per diferents causes socials, considerava el meu treball de final de grau com una oportunitat per aportar el meu gra d'arena a aquesta societat. Per aquest motiu, vaig decidir realitzar aquest treball de final de grau partint d'una problemàtica a la nostra societat actual, el masclisme.

El motiu pel qual va sorgir aquesta necessitat de reivindicació es va iniciar l'any 2018, al moment on gràcies al 8M vaig poder obrir els ulls. En aquella manifestació vaig veure un cartell "927 dones han sigut assassinades per violència de gènere". Aquell cartell em va deixar petrificada i va ser quan vaig sentir la necessitat d'actuar.

Què podria fer com a estudiant i futura docent per a reduir o eliminar la presència de conductes masclistes? És clar que són xiquets i xiquetes i per tant no cal abordar el tema amb molt de detall, però tampoc hem d'ocultar la situació. Per aquest motiu necessitava iniciar un xicotet canvi en la societat en l'àmbit que a mi em pertoca, l'aula d'infantil.

Pensant en les principals conductes masclistes que podien arribar a afectar el meu alumnat va sorgir la idea, els rols/ estereotips de gènere. Des de ben petits aquests xiquets i xiquetes han sigut tractats d'una forma o altra depenent del seu gènere. Vaig poder apreciar aquestes conductes durant diversos períodes de pràctiques, tant en la vestimenta de l'alumnat com a les seues converses. A raó d'aquesta problemàtica, vaig decidir dur a terme un projecte amb el qual amb diferents activitats poguera canviar la percepció del meu alumnat de pràctiques, evitant així els estereotips i rols de gènere a l'aula. Per consegüent, vaig pensar aplicar en una aula d'infantil una proposta didàctica i veure la seua evolució i posteriors resultats. A més a més, podria aplicar aquestes activitats a les meues futures aules d'infantil i així contribuir a la nostra societat.

En definitiva, la necessitat d'un canvi a la societat en matèria de gènere i la creació de nou material per aplicar a l'aula com a futura docent han sigut les principals motivacions per dur a terme el present treball de final de grau amb temàtica coeducativa. Aquest serà de caràcter professionalitzador, ja que el principal objectiu és fer una proposta didàctica per a posteriorment aplicar-la a l'aula.

3. Justificació

Tots nosaltres en major o menor mesura hem crescut en una societat patriarcal on s'han reproduït estereotips de gènere i situacions amb micromasclismes diàriament. Situacions tan comunes al nostre dia a dia que passen desapercebudes i que calen en la nostra manera de veure el món, la nostra i la dels més menuts. Però, com educarem als xiquets i xiquetes en un ambient coeducador si nosaltres no hem sigut educats en aquest àmbit?

Des d'abans que nasca el mateix xiquet o xiqueta ja estem encasellant-lo en uns rols de gènere determinats. Intentem dir que els colors no tenen gènere, però la revelació del sexe, la

roba del bebé o el color de l'habitació van determinats per aquest factor. Una vegada naixen, el clar exemple que marca el rol de gènere són les joguines. Per als xiquets jocs d'aventures i construccions, per a les xiquetes jocs de cuidats. Si bé, els xiquets no tenen cap culpa, però és una forma inconscient de perpetuar els rols de gènere des de ben menuts.

Tot i que la nostra societat ha evolucionat, podem apreciar uns grups socials cada volta més grans d'extrema dreta tant en Espanya com en la resta de països d'Europa. Aquests grups qüestionen conceptes que ja consideràvem superats, com la necessitat d'igualtat entre dones i homes o els drets de les persones LGTBI+ entre altres. L'eina més forta que posseïm com a societat per frenar aquests moviments d'extrema dreta és l'educació. Fent veure als xiquets i xiquetes des de ben petits que el masclisme, racisme, homofòbia o xenofòbia no té cabuda en les nostres aules ni en la nostra societat.

Recollint tot el que s'ha dit, considere que l'escola i la forma d'educar als xiquets i xiquetes és un reflex de la societat futura.

La escuela transmite la estructura del sistema social, validándolo, y así, transmite la discriminación femenina como la norma social incontrovertible. Pero en ella también se reflejan las contradicciones y las luchas sociales, por lo que también puede servir a la transformación social (de Pedro, 2019, p. 13).

Per aquest motiu, és la nostra feina com a docents i com a persones d'aquesta societat realitzar un canvi educatiu fent esforços en l'eliminació de rols i estereotips de gènere. En aquest sentit, la coeducació serà l'eina per aconseguir un món més respectuós amb igualtat d'oportunitats per a les persones independent del seu gènere i lliure de prejudicis.

4. Objectius

Per al següent treball de final de grau els objectius proposats són els que a continuació presente, els dividiré en general i específics.:

General: Dissenyar una proposta pedagògica per introduir la coeducació a l'aula d'infantil de 5 anys d'un CEIP durant el curs acadèmic 2021-2022.

Específics:

- Identificar els estereotips de gènere a l'aula de 5 anys d'un CEIP durant el curs acadèmic 2021-2022.
- Dissenyar activitats al llarg del curs acadèmic 2021-2022 encaminades a deconstruir els estereotips de gènere a l'aula de 5 anys d'un CEIP.
- Aplicar activitats a l'aula de 5 anys d'un CEIP, al llarg del curs acadèmic 2021-2022, amb la intenció de deconstruir els estereotips de gènere
- Analitzar el resultat de la proposta pedagògica a l'aula de 5 anys d'un CEIP durant el curs acadèmic 2021-2022.

5. Marc teòric

En aquest apartat tractaré d'abordar de manera teòrica el tema principal d'aquest treball final de grau, per una banda, faré una conceptualització de la coeducació basant-me en autores i autors com Comins (2009), Subirats (2017) García (2014) i Moriana (2017), i, per altra banda, realitzaré un breu recorregut històric a l'evolució del concepte, des d'una perspectiva sociocultural, educativa, així com des de la legislació.

a) Què és la Coeducació?

El terme Coeducació cada volta ressona més a la societat actual, i més si parlem de l'àmbit educatiu. Per contra, trobem sectors de la societat que desconeixen aquest concepte. A continuació, presentaré definicions de diferents autors i autores que han sorgit al llarg dels anys sobre aquest terme.

“La coeducación hace referencia a la importancia de educar para la igualdad de oportunidades tanto a hombres como a mujeres, y a la importancia de la no reproducción de los roles de género sexistas que tanto daño han hecho y siguen haciendo al bienestar individual y social”. (Comins, 2009, p. 211). En aquesta definició podem veure com l'autora remarca la gran repercussió que comporta tan individual com col·lectivament la presència dels rols de gènere que

s'han reproduït durant tant de temps a la nostra societat. Això doncs, defén la necessitat d'educar tants hòmens com a dones per a aconseguir aquest propòsit coeducatiu.

En la mateixa línia, trobem la definició de Marina Subirats (2017) "La coeducación consiste, básicamente, en llevar a cabo un cambio cultural" (p. 25). Analitzant la definició anterior, tant Comins com Subirats coincideixen en la necessitat d'un canvi cultural col·lectiu per millorar la convivència de tots els membres de la societat, per al qual serà necessari una reestructuració del model educatiu.

Per altra banda, passem de la visió col·lectiva de Subirats i Comins a la individualista de Moriana (2017), la qual considera la coeducació com "buscar el desarrollo integral de la persona al margen de los estereotipos y roles en función del sexo" (p. 277). Moriana se centra principalment en l'aspecte individual, en el desenvolupament com a persona lliure dels estereotips. Així doncs, un canvi individual en totes les persones pot produir un canvi en cadena del pensament de tota la societat.

El següent punt a considerar, és el problema estructural basat en el sistema patriarcal en el qual vivim. García (2014) posa inca peu en iniciar un canvi basant-nos en aquesta qüestió, definint l'escola coeducativa com "un contexto educativo que trabaja en una doble dirección: reducir las desigualdades entre individuos de cada sexo, derivadas de los diferentes procesos de socialización, y eliminar la jerarquía de lo masculino sobre lo femenino" (p. 21). García ens remarca l'existència d'una clara jerarquia en la nostra societat on es reflecteix una superioritat dels drets dels homes respecte a les dones. Aquesta desigualtat és produïda durant diferents situacions socials les quals hem de canviar la dinàmica des de la més terna infància.

Per últim trobem una definició donada per una institució cultural la qual pot canviar la visió de la societat respecte a diferents conceptes, la RAE. Segons el Diccionario de la Lengua Española de la Real Academia Española (2014) es considera Coeducar a "Enseñar en una misma aula y con un mismo sistema educativo a alumnos de uno y otro sexo". La definició de la RAE ens porta a un dels debats educatius més recurrents, és suficient amb unir als xiquets i xiquetes a la mateixa aula? El currículum ha de ser el mateix per tots? Aquestes són algunes de les qüestions que es desenvoluparan més endavant.

Com he dit anteriorment, la RAE té un gran poder pel que fa a l'hora de definir conceptes de la nostra societat. Per contra, la mateixa institució reflecteix aquesta situació de desigualtat amb les seues definicions. Trobar aquesta desigualtat és tan fàcil com buscar el concepte "mujer" i el concepte "hombre" i veure les diferents definicions que aporta. La RAE (2014) defineix hombre público com "hombre que tiene presencia e influjo en la vida social". D'altra banda, la RAE (2014) defineix "mujer" pública com "prostituta". Per tant, podem apreciar una volta més la necessitat d'educar amb una metodologia coeducativa perquè la definició de conceptes com aquests canvie.

Per tot el dit anteriorment i tenint en compte les definicions anteriors, es pot definir Coeducació com una metodologia basada en l'equitat, la qual busca tant atorgar les mateixes oportunitats a xiquets i xiquetes com treballar les bases de la problemàtica patriarcal. Així doncs, la coeducació no es limitarà a realitzar un canvi en l'àmbit educatiu, busca un canvi en la societat.

Aquests autors i autores ens proporcionen diferents definicions del que podríem considerar coeducar, però, d'on sorgeix aquest model educatiu?

b) Història de la coeducació

A l'inici dels anys trenta del segle XX, l'educació escolar era un privilegi el qual tan sols les classes més adinerades podien oferir als seus fills. A més, aquesta estava caracteritzada per la manca de preparació docent, la incapacitat de llibertat de càtedra i una forta pressió per part de l'Església.

Segons la concepció religiosa de l'època, els homes eren els encarregats de mantenir a la família i fer les feines físicament més dures. D'altra banda, les dones eren les encarregades de tot el referent als cuidats, com cuinar, netejar i fer cura dels fills o germans petits. Amb aquesta concepció de la societat és clar que l'educació es diferenciaria per sexes. Tan sols les dones les quals presentaven un poder adquisitiu més alt podien optar per una educació, però sempre diferenciada i enfocada cap als cuidats. (de Pedro, 2019).

Aquests rols de gènere que presenciàvem quasi 100 anys enrere encara fan marca en la societat actual, però de forma més dissimulada. Abans les dones eren les úniques que s'ocupaven de la casa, ara els hòmens "ajuden", fent veure que la responsabilitat és de la dona i afegint una vegada més eixa càrrega mental.

«A finales del siglo XIX empiezan a plantearse algunas propuestas que defienden decididamente la necesidad de que las mujeres reciban una educación escolar más sólida y equivalente a la de los varones» (Subirats, 1994, p. 52).

Durant aquest període van sorgir diferents corrents pedagògiques les quals coincidien amb el principi de coeducació, escoles innovadores en molts aspectes. De totes maneres la gran part d'escoles públiques seguien separant als xiquets i xiquetes per sexe. No va ser fins a la proclamació de la Segona República, amb l'arribada del ministre Marcelino Domingo, quan es va produir un gran canvi en el sistema educatiu (Subirats, 1994).

Actualment, a Espanya seguim trobant dotzenes de centres concertats els quals segueixen aplicant aquesta segregació per gènere. Creant un volta més, una diferenciació innecessària entre xiquets i xiquetes que els pot portar a una disminució de les capacitats de socialització entre ells.

L'arribada de la República va suposar un canvi en el panorama educatiu, el qual a partir d'aquell moment es basaria en tres pilars fonamentals: gratuïtat, obligatorietat i laïcitat (González y Gómez, 2015). En aquest sentit, la República tenia com a objectiu principal que l'educació arribara a tots els xiquets i xiquetes del país sense cap classe de discriminació. A banda, aquesta educació seria laica, és a dir, seria independent de qualsevol mena d'organització religiosa.

Un altre dels objectius de les reformes educatives durant la II República era la creació d'un model d'educació coeducativa, creant així el que coneixem per escola mixta. En aquests centres s'eliminaria la segregació per sexes i s'implementaria un mateix programa educatiu. (Sancho, 2012, p. 319). Amb caràcter general, aquest es podria considerar un dels inicis de l'educació coeducativa.

Per contra, la segregació de xiquets i xiquetes es van mantenir en diferents centres influenciats per diversos sectors conservadors i catòlics contraris a la ideologia de la II República. (Ballarín, 2001; González, 2003; Sindicadas, 2011).

Malgrat que la creació d'escoles mixtes va suposar un gran avanç tant per al sistema educatiu com per a la societat, aquesta no va tenir els resultats esperats. Com afirma de Pedro (2019) "El hecho de reunir a chicos y chicas en los mismos centros y en las mismas aulas no significa, por sí solo, que se esté produciendo una educación igualitaria"(p. 139). Per aquest motiu, era necessari trobar quins eren els elements que aportaren igualtat tant dins com fora de l'aula.

Tanmateix, la República no va tenir molt de temps per poder progressar en aquests aspectes, a força de l'arribada de la Guerra Civil Espanyola al 17 de juliol de 1936 i la seua posterior etapa Franquista.

La ideologia franquista va portar a una pèrdua del progrés educatiu dut a terme durant la II República. Entre 1936 i 1939 es van aprovar diferents decrets amb l'objectiu de recuperar els valors que consideraven tradicionals, i un d'aquests decrets va ser la prohibició de les escoles mixtes.(Ballarín, 2001; Camps, 2007; González, 2003; Subirats, 1994).

Durant els següents anys es van aprovar diferents lleis que mostraven un clar reflex de la societat d'aquell moment. L'any 1945 es va aprovar la Llei d'Educació Primària on establia que "la educación primaria femenina preparará especialmente para la vida del hogar, artesanía e industrias domésticas", fent així més gran la bretxa de gènere. Conseqüentment, l'educació que tant havia avançat durant la II República va tornar al punt de partida, diferenciant de nou l'educació entre homes i dones.

No va ser fins a l'any 1970, quan el règim franquista començava a decaure, que va aparèixer una reforma educativa beneficosa per al futur educatiu, la Ley General de Educación. Aquesta llei prohibia qualsevol tipus de discriminació a les escoles, el que seria el primer pas per a la implantació de les escoles mixtes. A partir d'aquesta llei les escoles tant públiques com algunes privades es van anar convertint a poc a poc en escoles mixtes (Subirats, 2017).

L'any 1990, amb l'arribada de la Ley Orgánica de Ordenación General del Sistema Educativo (LOGSE) es va produir un gran avanç pel que fa a la igualtat en l'àmbit educatiu. Aquesta llei no solament parlava de termes d'igualtat de sexes, sinó que també rebutjava la discriminació de raça, religió o opinió. "La educación permite, en fin, avanzar en contra la discriminación y la desigualdad, sean estas por razón de nacimiento, raza, sexo, religión u opinión, tengan un origen familiar o social, se arrastren tradicionalmente o aparezcan continuamente con la dinámica de la sociedad" (LOGSE, 1990, p. 28927).

Finalment, amb la Ley Orgánica para la Mejora de la Calidad Educativa (LOMCE) a 2013, s'introdueix per primera volta el concepte de *violència de gènere* tal com s'indica a aquest text: "Proponer medidas e iniciativas que favorezcan la convivencia en el centro, la igualdad entre hombres y mujeres, la igualdad de trato y la no discriminación por las causas a que se refiere el artículo 84.3 de la presente Ley Orgánica, la resolución pacífica de conflictos, y la prevención de la violencia de género" (LOMCE, 2013, p. 47). Cal fer esment específic a la incorporació del terme de Violència de gènere dins del currículum educatiu. Tot i que el govern d'Espanya va comptabilitzar a 608 dones assassinades fruit de la violència de gènere entre els anys 2003 i 2011, no va ser fins a l'any 2013 quan van considerar tractar aquest problema d'arrel, educant en aquest concepte des de petits. Actualment el govern hi ha comptabilitzat 1130 dones víctimes mortals de violència de gènere a Espanya.

Recollint tot el que s'ha dit, podem observar una clara diferència entre l'escola mixta i la metodologia coeducativa. Tot i que ambdues tenen el mateix propòsit el pla d'acció és distint. Per un costat, l'escola mixta se centra a implantar el mateix tipus d'escolarització i currículum per als xiquets i xiquetes. Per l'altre, la coeducació busca solucionar la problemàtica des de l'arrel, educant en la reflexió del paper dels homes i dones en la societat actual. Així doncs, busca com trencar amb els estereotips de gènere i com resoldre les problemàtiques causades pel patriarcat.

6. Proposta pedagògica

a. Context a l'aula

L'aula on he aplicat la proposta pedagògica durant la meua estada de pràctiques, que ha comprès del 28 de novembre fins al 14 de gener i del 4 d'abril fins al 24 de maig, ha sigut l'aula d'Infantil de 5 anys. Aquesta comptava amb 8 xiquetes i 14 xiquets.

En el transcurs del primer període de pràctiques vaig realitzar una observació directa de l'alumnat tant dins com fora de l'aula, per poder analitzar els possibles comportaments sexistes. Igual que en altres centres educatius en els quals ja havia realitzat el pràcticum, l'alumnat presentava certs comportaments basats en els estereotips de gènere de la nostra societat.

Com a mostra, vaig veure com uns xiquets negaven a les seues companyes poder jugar a la pilota al pati afirmant "el futbol no és per a xiques". D'altra banda, les xiquetes també van negar als seus companys la possibilitat de posar-se un tu-tu, ja que "els tu-tus no són per a xics".

Cal destacar també, la influència de l'entorn familiar en la percepció de l'alumnat. Vaig poder apreciar com diàriament gran part de les alumnes vestien amb algun complement rosa i els alumnes amb roba més neutra com gris, roig, blau o negre. Tot sabent que el color preferit d'algunes alumnes no era el rosa elles sempre portaven alguna peça d'eixe color.

Una situació que em va sorprendre considerablement va ser durant l'aniversari d'una alumna. Aquesta va portar regals per a tota la classe, que van ser golosies i una guardiola. El més sorprenent va ser veure que la guardiola de totes les xiques era de color rosa i de princeses. Per contra, la guardiola dels xics era de color roig amb el dibuix del superheroi Spiderman o blava dels dibuixos de "La patrulla Canina". Així doncs, les idees dels familiars poden jugar un paper molt important en la percepció estereotipada de l'alumnat.

b. Metodologia

Per tot el que s'ha exposat a l'apartat anterior, es presenta una proposta pedagògica per així reduir la presència dels estereotips de gènere tant dins com fora de l'aula.

La metodologia a emprar està basada en l'aprenentatge significatiu de l'alumnat. Al llarg de la proposta es presenten 9 activitats de diversa índole per a que puguen arribar de millor manera a la diversitat del grup i a les diferent maneres d'aprendre. L'objectiu de les mateixes és conduir a l'alumnat a la reflexió i la conscienciació. Així doncs, serà l'alumnat el que construirà el seu propi coneixement partint del que ja saben i incorporant nous conceptes presentats a les diferents sessions, així com deconstruint estereotips o prejudicis.

A més a més, la participació de tot l'alumnat serà un pilar fonamental en la metodologia. A raó que com més xiquets i xiquetes participen en les reflexions mostrant els seus punts de vista, més significatiu serà l'aprenentatge individual i grupal.

c. Activitats

En el disseny de la proposta pedagògica coeducativa a l'aula d'infantil s'inclouen les següents activitats amb informació de la duració, l'espai, els objectius específics que es plantegen, els recursos, com es desenvolupa i avalua:

Activitat 1	Per a qui és?																		
Duració	45 min																		
Espai	Interior (assemblea)																		
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> ● Mostrar a l'alumnat que els joguets no tenen gènere. ● Mostrar a l'alumnat que els colors no tenen gènere. 																		
Recursos	<ul style="list-style-type: none"> ● Paper continu ● Bagul ● Retalls dels joguets ● Catàleg de juguines. 																		
Desenvolupament	<p>En el terra tindrem un paper continu amb una imatge de xiquet i amb una de xiqueta, a més la xiqueta estarà al color rosa i els xiquets al blau.</p> <p>Una vegada tots seguts en assemblea els preguntaré si veuen alguna cosa rara al paper continu, ja que estan diferenciats per colors.</p> <p>Seguidament obrirem un bagul on trobaran retalls de joguets i preguntaré en quin dels dos costats creuen que va eixe joguet, al de xiquets o xiquetes.</p> <p>Quan tots els joguets estiguen distribuïts se'ls preguntará per què creuen que eixos joguets creuen que són de cada gènere. D'altra banda, en cas que l'alumnat considere que no hi ha gènere per als joguets, els mostrarem el catàleg de joguets i que opinen per què estan separats. (Imatge a l'annex I)</p>																		
Avaluació	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Ítems</th> <th>Sí</th> <th>No</th> <th>En procés</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>L'alumnat és conscient que xics i xiques poden jugar amb els mateixos joguets.</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>L'alumnat és conscient que els colors no tenen gènere.</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>L'alumnat ha sigut conscient dels estereotips de gènere als catàlegs de juguines.</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>			Ítems	Sí	No	En procés	L'alumnat és conscient que xics i xiques poden jugar amb els mateixos joguets.				L'alumnat és conscient que els colors no tenen gènere.				L'alumnat ha sigut conscient dels estereotips de gènere als catàlegs de juguines.			
Ítems	Sí	No	En procés																
L'alumnat és conscient que xics i xiques poden jugar amb els mateixos joguets.																			
L'alumnat és conscient que els colors no tenen gènere.																			
L'alumnat ha sigut conscient dels estereotips de gènere als catàlegs de juguines.																			

Activitat 2	Les nostres diferències														
Duració	30 min														
Espai	Interior														
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> • Mostrar a l'alumnat que la vestimenta no depèn del gènere. • Fer que l'alumnat rebutge els estereotips de gènere en l'aspecte físic. 														
Recursos	<ul style="list-style-type: none"> • Paper • Colors 														
Desenvolupament	<p>Primerament, demanem a l'alumnat que dibuixen un xiquet i una xiqueta. Una vegada acabats es pregunta a l'alumnat quines diferències observen en els seus dibuixos. Apuntem les característiques en dues llistes: les dels xiquets dibuixats i les de les xiquetes dibuixades, així veiem les característiques que es fan significatives per a diferenciar xiquetes i xiquets.</p> <p>Després es pregunta al grup si les característiques que han dibuixat en el dibuix de xiquet també les posseeixen les xiquetes, i al revés: Poden els xiquets portar els cabells llargs?, I les xiquetes el cabell curt?, Coneixeu xics amb els cabells llargs?, I xiques amb el cabell curt?, I arracades?, poden portar arracades els xiquets i xiquetes?, Coneixeu xics amb arracades?, i xiques sense arracades?... i així amb totes les diferències que hagen percebut.</p> <p>Finalment parlem que realment xiquetes i xiquets no som tan diferents. (Imatge a l'annex I)</p>														
Avaluació	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Ítems</th> <th>Sí</th> <th>No</th> <th>En procés</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>L'alumnat és conscient que xics i xiques podem vestir igual.</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>L'alumnat és conscient que xics i xiques podem dur el mateix monyo.</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>			Ítems	Sí	No	En procés	L'alumnat és conscient que xics i xiques podem vestir igual.				L'alumnat és conscient que xics i xiques podem dur el mateix monyo.			
Ítems	Sí	No	En procés												
L'alumnat és conscient que xics i xiques podem vestir igual.															
L'alumnat és conscient que xics i xiques podem dur el mateix monyo.															

Activitat 3	Som iguals?		
Duració	30 min		
Espai	Interior (assemblea)		
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> • Donar a conèixer l'alumnat la presència d'esportistes femenines importants. • Fer veure a l'alumnat que homes i dones poden fer el mateix. 		

Recursos	<ul style="list-style-type: none"> Pantalla digital 																
Desenvolupament	<p>Primerament, preguntarem a l'alumnat esportistes que coneixen, on segurament ens contesten amb esportistes hòmens. En aquest moment els preguntarem per esportistes d'elit dones, les quals és més probable que no coneguen. Després que l'alumnat siga conscient de la desigualtat al món dels esports els mostrarem diferents esportistes d'ambdós gèneres perquè els reconeguen.</p> <p>Rafa Nadal- Serena Williams Messi - Mapi León Carlos Sainz- Laia Sanz</p> <p>Després els farem preguntes per a reflexionar sobre aquests esportistes: ¿Els coneixeu a tots i totes? ¿Quins i quines penseu que són més coneguts? Per què? ¿Per què penseu que són més famosos fent el mateix esport?</p> <p>Seguidament, introduïrem la desigualtat salarial entre homes i dones. En aquest moment elegirem a dos alumnes (xic i xica) i els donarem monedes, però cadascú tindrà un nombre diferent, elles menys quantitat. Els posarem en el context del fet que són futbolistes famosos i famoses i les monedes la recompensa pel mateix treball. A continuació, reflexionarem sobre si és just. Per a finalitzar, vorem una recopilació de vídeos d'esportistes femenines que han fet història al món dels esports.</p>																
Avaluació	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Ítems</th> <th>Sí</th> <th>No</th> <th>En procés</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>L'alumnat és conscient que xics i xiques podem fer els mateixos esports.</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>L'alumnat ha descobert dones importants al món dels esports.</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>L'alumnat ha sigut conscient de les desigualtats al món dels esports.</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Ítems	Sí	No	En procés	L'alumnat és conscient que xics i xiques podem fer els mateixos esports.				L'alumnat ha descobert dones importants al món dels esports.				L'alumnat ha sigut conscient de les desigualtats al món dels esports.			
Ítems	Sí	No	En procés														
L'alumnat és conscient que xics i xiques podem fer els mateixos esports.																	
L'alumnat ha descobert dones importants al món dels esports.																	
L'alumnat ha sigut conscient de les desigualtats al món dels esports.																	

Activitat 4	Serem el que vulguem
Duració	30 min
Espai	Interior
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> Mostrar a l'alumnat que els oficis no tenen gènere. Fer que l'alumnat siga conscient de la desigualtat salarial
Recursos	<ul style="list-style-type: none"> Fotos de l'alumnat Plantilla dels diferents oficis

Desenvolupament	<p>En aquesta activitat els presentarem a l'alumnat 6 oficis, els quals podem fer tant homes com dones. Els xiquets i xiquetes elegiran 2 oficis i pintaran el cos amb l'uniforme d'aquest personatge. Seguidament retallaran i pegaran una cara seua en el cos del personatge. Així l'alumnat tindrà un dominó per a jugar a classe que treballa la igualtat de gènere en el món laboral.</p> <p>Finalment veuran un vídeo on s'explicarà la desigualtat salarial a la nostra societat</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=XIW01sw2LTk</p> <p>(Imatge a l'annex I)</p>																
Avaluació	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="451 725 1062 786">Ítems</th> <th data-bbox="1062 725 1150 786">Sí</th> <th data-bbox="1150 725 1246 786">No</th> <th data-bbox="1246 725 1412 786">En procés</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="451 786 1062 880">L'alumnat és conscient que els oficis no tenen gènere.</td> <td data-bbox="1062 786 1150 880"></td> <td data-bbox="1150 786 1246 880"></td> <td data-bbox="1246 786 1412 880"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="451 880 1062 974">L'alumnat és conscient de la desigualtat salarial als oficis.</td> <td data-bbox="1062 880 1150 974"></td> <td data-bbox="1150 880 1246 974"></td> <td data-bbox="1246 880 1412 974"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="451 974 1062 1032">L'alumnat rebutja la bretxa de gènere salarial</td> <td data-bbox="1062 974 1150 1032"></td> <td data-bbox="1150 974 1246 1032"></td> <td data-bbox="1246 974 1412 1032"></td> </tr> </tbody> </table>	Ítems	Sí	No	En procés	L'alumnat és conscient que els oficis no tenen gènere.				L'alumnat és conscient de la desigualtat salarial als oficis.				L'alumnat rebutja la bretxa de gènere salarial			
Ítems	Sí	No	En procés														
L'alumnat és conscient que els oficis no tenen gènere.																	
L'alumnat és conscient de la desigualtat salarial als oficis.																	
L'alumnat rebutja la bretxa de gènere salarial																	

Activitat 5	Qui fa més?
Duració	30 min
Espai	Interior
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> Mostrar a l'alumnat la desigualtat en la càrrega de feina domèstica.
Recursos	<ul style="list-style-type: none"> Pissarra 2 gots Boletes
Desenvolupament	<p>En aquesta sessió treballarem la problemàtica de la càrrega de treball de les dones a casa. Per a allò donarem un llistat de diverses feines de casa i preguntarem qui les realitza, si els hòmens o les dones de la casa. Cada vegada apuntarem la puntuació a la pissarra i cada vegada que guanye un gènere o altre ficarem una boleta en una caixa per al recompte final. Una vegada finalitzat el recompte intentarem buscar solucions entre tots i totes per evitar la sobrecàrrega de les feines de la casa a les dones.</p> <p><u>Feines:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Fer la compra Fer el menjar

	<ul style="list-style-type: none"> • Portar al metge • Reunions del col·legi • Qui el porta al col·legi • Qui els porta al parc • Treure les escombraries 																
Avaluació	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Ítems</th> <th>Sí</th> <th>No</th> <th>En procés</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>L'alumnat és conscient de la càrrega de treball de les dones a casa.</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>L'alumnat rebutja la desigualtat en la càrrega de treball de les dones a casa.</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>L'alumnat busca solucions per a aquesta problemàtica.</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Ítems	Sí	No	En procés	L'alumnat és conscient de la càrrega de treball de les dones a casa.				L'alumnat rebutja la desigualtat en la càrrega de treball de les dones a casa.				L'alumnat busca solucions per a aquesta problemàtica.			
Ítems	Sí	No	En procés														
L'alumnat és conscient de la càrrega de treball de les dones a casa.																	
L'alumnat rebutja la desigualtat en la càrrega de treball de les dones a casa.																	
L'alumnat busca solucions per a aquesta problemàtica.																	

Activitat 6	Benito y su carrito																
Duració	45 min																
Espai	Interior																
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> • Mostrar a l'alumnat que els joguets no tenen gènere. • Mostrar a l'alumnat que els colors no tenen gènere. 																
Recursos	<ul style="list-style-type: none"> • Llibre "Benito y su carrito". 																
Desenvolupament	<p>En aquesta sessió realitzarem la lectura del conte "Benito y su carrito", un conte el qual ens mostra que els joguets no tenen gènere.</p> <p>Una vegada finalitzat la lectura del conte reflexionarem grupalment.</p> <p>(Imatge a l'annex I)</p>																
Avaluació	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Ítems</th> <th>Sí</th> <th>No</th> <th>En procés</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>L'alumnat és conscient que xics i xiques poden jugar amb els mateixos joguets.</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>L'alumnat és conscient que els colors no tenen gènere.</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>L'alumnat rebutja els estereotips de gènere a les joguines.</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Ítems	Sí	No	En procés	L'alumnat és conscient que xics i xiques poden jugar amb els mateixos joguets.				L'alumnat és conscient que els colors no tenen gènere.				L'alumnat rebutja els estereotips de gènere a les joguines.			
Ítems	Sí	No	En procés														
L'alumnat és conscient que xics i xiques poden jugar amb els mateixos joguets.																	
L'alumnat és conscient que els colors no tenen gènere.																	
L'alumnat rebutja els estereotips de gènere a les joguines.																	

Activitat 7	Rínxols d'ós																			
Duració	45 min																			
Espai	Interior																			
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> Mostrar a l'alumnat que les disfresses no tenen gènere. Mostrar a l'alumnat que tots podem vestir com vulguem. 																			
Recursos	<ul style="list-style-type: none"> Llibre "Rínxols d'ós" 																			
Desenvolupament	<p>En aquesta sessió realitzarem la lectura del conte "Rínxols d'ós", un conte el qual ens mostra que tots som lliures de disfressar-nos com més ens agrade sense importar el gènere.</p> <p>Una vegada finalitzat la lectura del conte reflexionarem grupalment.</p>																			
Avaluació	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Ítems</th> <th>Sí</th> <th>No</th> <th>En procés</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>L'alumnat és conscient que les disfresses no tenen gènere.</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>L'alumnat és conscient que podem vestir com vulguem</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>L'alumnat rebutja els estereotips de gènere en les disfresses.</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>				Ítems	Sí	No	En procés	L'alumnat és conscient que les disfresses no tenen gènere.				L'alumnat és conscient que podem vestir com vulguem				L'alumnat rebutja els estereotips de gènere en les disfresses.			
	Ítems	Sí	No	En procés																
	L'alumnat és conscient que les disfresses no tenen gènere.																			
	L'alumnat és conscient que podem vestir com vulguem																			
L'alumnat rebutja els estereotips de gènere en les disfresses.																				

Activitat 8	Visca les ungles de colors!															
Duració	45 min															
Espai	Interior															
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> Mostrar a l'alumnat que pintar-se les ungles no té gènere. Mostrar a l'alumnat que poden vestir com vulguen. 															
Recursos	<ul style="list-style-type: none"> Llibre "Visca les ungles de colors!" Pintaungles 															
Desenvolupament	<p>En aquesta sessió realitzarem la lectura del conte "Visca les ungles de colors!", el qual ens mostra que pintar-se les ungles no té gènere.</p> <p>Una vegada finalitzada la lectura del conte i reflexionat sobre aquest ens pintarem tots i totes les ungles de molts colors.</p> <p>(Imatge a l'annex I)</p>															
Avaluació	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Ítems</th> <th>Sí</th> <th>No</th> <th>En procés</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>L'alumnat és conscient que pintar-se les ungles no té gènere.</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>L'alumnat és conscient que la vestimenta no té gènere.</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>				Ítems	Sí	No	En procés	L'alumnat és conscient que pintar-se les ungles no té gènere.				L'alumnat és conscient que la vestimenta no té gènere.			
	Ítems	Sí	No	En procés												
	L'alumnat és conscient que pintar-se les ungles no té gènere.															
	L'alumnat és conscient que la vestimenta no té gènere.															

--	--

Activitat 9	Vertader o fals?
Duració	30 min
Espai	Interior
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> • Fer reflexionar a l'alumnat sobre els estereotips de gènere. • Realitzar un repàs de tot l'après durant la proposta.
Recursos	<ul style="list-style-type: none"> • Targetes
Desenvolupament	<p>Prèviament es prepararan una sèrie de targetes amb diferents frases del que poden o no fer els xiquets i xiquetes segons certs estereotips de gènere. Els xiquets i xiquetes eixiran un a un llegir les targetes en veu alta i la resta de la classe diran si és vertader o fals.</p> <p><u>Frases:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Les xiques juguen mal a futbol. • Els xics no poden dur falda • A les xiques les agrada el color blau. • Als xics els agrada el color rosa • Pintar-se les ungles és de xica • Les xiques són menys llistes • Els xics no poden plorar • Els xics no poden disfressar-se de princesa • Les xiques no poden disfressar-se de príncep • Les xiques poden ser policia • Els xics poden ser mestres • Els xics poden portar tacons • Les xiques poden dur el monyo curt • Els xics no poden dur arracades • Els xics són més agressius • Els xics poden dur el monyo llarg • Les xiques han de fer totes les feines de casa • Els xics no poden ser afectuosos • Les xiques són valentes • Els xics no poden cuidar dels fills • Les nines són de xiques • Els xics i les xiques podem fer el mateix <p>(Imatge a l'annex I)</p>

Avaluació	Ítems	Sí	No	En procés
	L'alumnat identifica els estereotips de gènere.			
	L'alumnat rebutja els estereotips de gènere.			
	L'alumnat ha aplicat els coneixements apresos durant la proposta.			

Les activitats han sigut dutes a terme al llarg de tres setmanes, aplicant tres sessions coeducatives distribuïdes els dilluns, dimecres i divendres. Totes elles adaptades a les necessitats tant de l'aula com de la programació de la tutora. Ací comente el cronograma de les sessions:

	DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOURS	DIVENDRES
9:10-10:00	SESSIÓ COEDUCATIVA		PSICO		SESSIÓ COEDUCATIVA
10:00 10:50			RELIGIÓ /VALORS	ANGLÉS	
10:50-11:20	ESMORZAR				
11:20-11:50					
11:50-12:30					
15:10-16:00		ANGLÉS	SESSIÓ COEDUCATIVA		
16:00-16:40	ANGLÉS				

d. Avaluació

L'avaluació de les activitats presentades en aquesta proposta pedagògica serà mitjançant el Decret 38/2008 del Segon Cicle d'Infantil. Per tal de mesurar tant l'activitat docent com el procés d'aprenentatge de l'alumnat es tindran en compte els següents criteris d'avaluació del decret.

Criteris d'avaluació

2. Utilitzar el coneixement del medi físic, natural, social i cultural com a marc en què estan situats els objectes d'aprenentatge amb què interactua i aplicar actituds de respecte i atenció cap a la naturalesa, la societat i la cultura.

3. Conèixer els grups humans que formen part de la societat a què pertany, aplicar normes socials de respecte i afecte en les relacions amb aquests.

Així mateix, seguint les directrius del decret, l'avaluació serà global, contínua i formativa. Aquesta es realitzarà mitjançant l'observació directa i sistemàtica del procés d'ensenyança-aprenentatge. Així doncs, realitzaré una pròpia avaluació de la meua activitat com a docent per observar si he aconseguit assolir els objectius educatius d'aquest treball de final de grau.

Amb l'objectiu d'aconseguir un aprenentatge significatiu, tant per a l'alumnat com per a mi com a futura docent, realitzaré amb la classe diverses avaluacions de forma oral. Després d'algunes de les sessions preguntaré als xiquets i xiquetes la seua opinió sobre l'activitat duta a terme, què han après i si canviarien algun aspecte d'aquesta. D'aquesta forma serà el mateix alumnat el que intervinga en el seu procés d'avaluació, a banda, podré autoavaluar la meua activitat docent.

Al llarg de l'aplicació de la proposta també utilitzaré diverses plantilles d'observació per anotar l'evolució de l'alumnat (Annex II). Cadascuna de les sessions tindrà la seua plantilla per a avaluar la consecució dels objectius específics de l'activitat. Així doncs, faré servir una plantilla per a anotar l'evolució de l'alumnat abans i després de l'aplicació didàctica. A més a més, també realitzaré una plantilla per a avaluar la meua activitat docent. (Annex III).

e. Resultats

Una volta dutes a terme les activitats amb temàtica coeducativa en l'aula d'infantil de 5 anys he d'analitzar el resultat global de la programació.

Tot i que l'alumnat ja estava iniciat en el concepte de coeducació he pogut observar una clara evolució en aquests respecte a actitud i aprenentatge de conceptes.

Al llarg de les primeres sessions vaig poder observar com, sobretot els xiquets, es quedaven un poc insatisfets o s'enfadaven quan els donava un rol o algun element catalogat com femení. D'altra banda, les xiques responien positivament sense importar el rol considerat masculí o femení.

A les sessions finals vaig observar un gran canvi per part de la majoria de l'alumnat d'ambdós gèneres. Xics que s'atrevien a elegir el rosa a l'hora de pintar o disfressar-se al pati, xiques que s'uneixen a jugar a futbol amb els seus companys, etc. Cal destacar també les respostes de l'alumnat quan veia alguna situació de caràcter sexista una vegada treballada la programació. Aquesta volta protestaven quan escoltaven un "això és de xiques" o "això és de xics", contràriament a com ho feien a principi de curs.

Una vegada aplicada la proposta didàctica, vaig fer ús de la taula d'avaluació de l'alumnat (annex II). Tenint en compte els cinc ítems de la taula gran part de l'alumnat va superar els objectius plantejats. Així mateix, la resta d'alumnes seguia en procés per a superar els ítems. Cal fer esment especial, al fet que l'alumnat amb més nivell maduratiu era capaç de reflexionar i assentar els coneixements amb més facilitat que la resta de companys i companyes. Un dels ítems en el qual he observat que provocava més dificultats en l'alumnat era "Reconeix que no hi ha vestimenta d'homes i vestimenta de dones". Aquest ítem gran part dels xiquets i xiquetes l'entenien, però al moment d'avaluació grupal consideraven que no es veien capaços de vestir amb elements incorrectament considerats com femenins com una falda o un vestit. Ells mateixos eren incapaços de trobar el motiu causant, mostrant així com els estereotips de gènere calent en la seua personalitat des de primerenca edat. Pel que fa a l'ítem "Rebutja els comportaments estereotipats de l'entorn", considere que dintre de l'aula la majoria d'alumnat rebutja actituds estereotipades, però fora d'aquesta no puc saber com influeix el seu entorn en les seues decisions.

Així doncs, considere que els estereotips culturals presents a l'entorn extern de l'alumnat tenen un pes molt gran. Per aquest motiu, també seria necessari que l'alumnat presenciara un ambient d'equitat en el seu entorn familiar.

7. Conclusions

Una vegada dut a terme el procés d'investigació, programació, implantació i anàlisi dels resultats puc afirmar que els objectius del present treball de final de grau basat en la coeducació s'han complit en la mesura del possible. Per a comprovar-lo, he utilitzat la plantilla d'avaluació docent present a l'annex III.

El que es pretenia amb aquesta proposta coeducativa era fomentar la capacitat crítica de l'alumnat, de forma que aquest siga capaç de comptar amb les ferramentes necessàries per a identificar aquells aspectes relacionats amb la desigualtat i els estereotips de gènere. Tot açò, intentant desmentir els models culturals que la societat reproduïx en els més petits segons el que es considera masculí o femení.

Pel que fa al material, considere que aquest ha sigut l'adequat, ja que he fet ús tant recursos físics com contes, retalls o fulls, com recursos digitals com vídeos i cançons.

Respecte a les necessitats de l'alumnat, les activitats han sigut adaptades segons el que la meua tutora del centre i jo consideràvem adequat per als xiquets i xiquetes. A més, en tot moment s'ha fet servir reforç visual per a l'alumnat amb menys capacitat de concentració.

En analitzar els resultats, considere que aquesta proposta pedagògica ha tingut uns resultats satisfactoris. L'alumnat ha realitzat una clara evolució respecte a l'etapa d'observació, canviant gran part de les actituds de caràcter sexista. A més a més, l'aula ha desenvolupat a poc a poc un esperit crític arribant a raonar per ells i elles mateixes l'il·lògic que és distingir per gènere.

Amb caràcter general, trobe que la metodologia aplicada a l'aula ha sigut l'adequada, atés que l'alumnat ha adquirit majoritàriament els coneixements plantejats en aquesta proposta.

Cal fer esment especial en el fet que educar de forma coeducativa no ha de limitar-se a moments puntuals com el Dia de la Dona. Aquest ha de ser un treball continu i transversal durant tota l'etapa educativa de l'alumnat. Si els valors sobre la igualtat són inculcats des de ben petits, però es perd la continuïtat en les etapes educatives posteriors, és possible que aquest treball previ desaparega influït pels estereotips patriarcals.

És molt important que des dels centres educatius i des del punt de vista dels docents i de tota la societat es promoga i fomenta una educació en igualtat real entre xics i xiques, sent capaces de projectar-los una identitat, moral i valors lliures de prejudicis i estereotips associats al gènere de cadascun dels alumnes d'aula.

Convé destacar, que la coeducació és també necessària per a prevenir situacions de violència masclista i és crucial que els xiquets i xiquetes se senten lliures de manifestar els seus sentiments i opinions, fomentant el respecte i la llibertat d'expressió i la resolució pacífica de conflictes.

Com a futura docent, considere que la implantació d'activitats que treballen la igualtat de gènere i el trencament d'estereotips a l'aula hauria de ser essencial per educar a les noves generacions. A més, aquestes han de ser treballades de forma transversal tant en l'aula com a tots els àmbits escolars.

Recollint tot el que s'ha dit, eliminar les desigualtats de gènere no és una tasca fàcil, encara queda molt per canviar. Per aquest motiu, l'eina més forta que tenim és l'educació dels més petits, ja que aquests són les futures generacions que seran un reflex de la societat actual.

8. Bibliografía

- Alvarez-Uria, A., Lasarte Leonet, G., & Vizcarra Morales, M. T. (2019). El significado y la evolución del término “coeducación” con el cambio de siglo: el caso de los centros escolares de Vitoria-Gasteiz. *Tendencias Pedagógicas*, 34, 62–75. <https://doi.org/10.15366/tp2019.34.006>
- Calvet, M. (2005). *Guía didáctica de educación no sexista: Aprendemos a compartir*. Editorial Filnac center.
- Cobo, Rosa. (2019). *La cuarta ola feminista y la violencia sexual*. Revista Interuniversitaria de cultura Paradigma, pp. 134-138 (p. 134).
- Comins, M. I. (2009). *Filosofía del cuidar: Una propuesta coeducativa para la paz*. Icaria.
- de Pedro, H.C. (2019). *Género y coeducación* (1.a ed.). Ediciones Morata S.L.
- García. R. (2014) La Coeducación en Educación Primaria: Centro de intervención CEIP: Sofía Tartilán, como ejemplo. <https://uvadoc.uva.es/handle/10324/6959>
- González, B. H., & Gómez, F. J. P. (2015). *Las misiones pedagógicas de la Segunda República y la dictadura: naturaleza, evolución y problemática*. In Actas del XVIII Coloquio de Historia de la Educación: Arte, literatura y educación (pp. 186-197). Universitat de Vic-Universitat Central de Catalunya.
- Lara Martínez, L. (2013) *Laicismo y guerra escolar durante la Segunda República Española*. https://acmspublicaciones.revistabarataria.es/wp-content/uploads/2017/05/3.2013.Lara_.Proyectos.36_50.pdf
- Ley de 17 de julio de 1945 sobre Educación Primaria. *Boletín Oficial del Estado*, 199, de 17 de julio de 1945, 385 a 416.
- Ley Orgánica de Educación. *Boletín Oficial del Estado*, 106, de 3 de mayo de 2006, 17158 a 17207.
- Ley Orgánica de Ordenación General del Sistema Educativo. *Boletín Oficial del Estado*, 238, de 3 de octubre de 1990, 28927 a 28942.
- Ley Orgánica para la Mejora de la Calidad Educativa. *Boletín Oficial del Estado*, 295, 9 de diciembre de 2013.
- Martori, S. M. (2017). *Coeducación, apuesta por la libertad* (1.a ed.). Editorial Octaedro, S.L.
- Ministerio de Igualdad. (2022). *Mujeres víctimas mortales por violencia de género en España a manos de sus parejas o exparejas*. https://violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMujeres/pdf/VMortales_2022_04_20.pdf

- Moriana, G. (2017). *Educación en igualdad de género para prevenir la violencia machista*. Educación en igualdad de género para prevenir la violencia machista. Cuestiones de género: de la igualdad y la diferencia, 12, 267. <https://doi.org/10.18002/cg.v0i12.4810>
- Real Academia Española. (2001). Coeducación. En *Diccionario de la lengua española* (23.a ed.).
- Real Academia Española. (2001). Mujer pública. En *Diccionario de la lengua española* (23.a ed.).
- Real Academia Española. (2014). Hombre público. En *Diccionario de la lengua española* (23.a ed.).
- Rebolledo, M (2009). *Proyecto de intervención coeducativa con el alumnado de Educación Infantil y primeros ciclos de primaria de Orientación Metodológica*. https://www.educantabria.es/docs/recursos/centro_recursos/coeducacion/orientaciones_el_pais_del_mundo_al_reves.pdf
- Ministerio de Igualdad (2008). *Guía de Coeducación Síntesis sobre la Educación para la Igualdad de Oportunidades entre Mujeres y Hombres* (Observatorio 9) .Red2Red Consultores S.L. & Instituto de la Mujer. https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&url=https://www.inmujeres.gob.es/areasTematicas/AreaEducacion/MaterialesDidacticos/docs/Guia_de_coeducacion_2020_.pdf&ved=2ahUKEwjSxYq4o7z1AhUUAWMBHdJwAWEQFnoECAQQAQ&usg=AOvVaw3WirQLAdp1kirCBVhrNP_4
- Sancho, L. (2012). *La lucha por la Escuela mixta. La coeducación durante la II República*. <https://ifc.dpz.es/recursos/publicaciones/32/40/19benedi.pdf>
- Simón Rodríguez. (2011). *La igualdad también se aprende: cuestión de coeducación*. Narcea S.A. de Ediciones.
- Subirats, & Tomé González, A. (2010). *Balones fuera : reconstruir los espacios desde la coeducación*. Ediciones Octaedro, S.L.

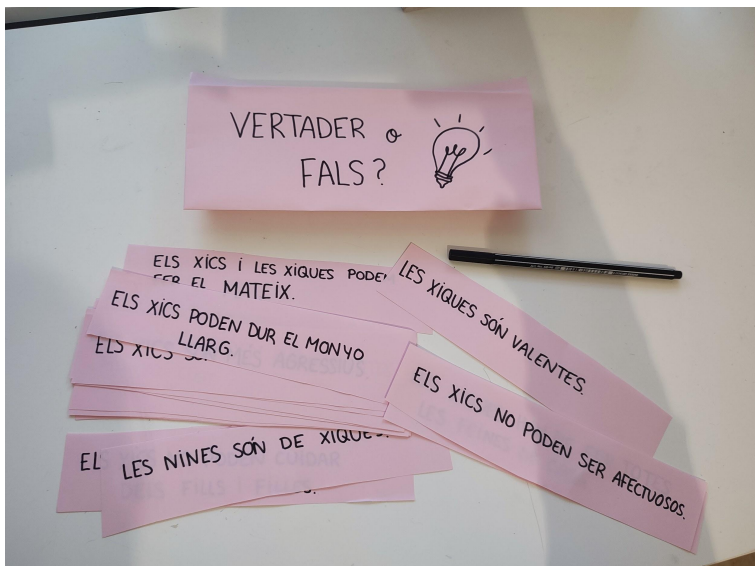
9. Annexos

- Annex I. Imatges de les activitats

Activitat : Per a qui és?

Activitat: Vertader o fals?

Activitat: Les nostres diferencies.

Activitat: "Benito y su carrito"

Activitat: Serem el que vulguem.

Activitat: Visca les angles de colors!

- **Annex II.**

Plantilla d'avaluació de l'alumnat.

ÍTEMS	SÍ	NO	EN PROCÉS
Reconeix que no hi ha professions d'homes i professions de dones.			
Reconeix que els homes i les dones tenim les mateixes capacitats.			
Reconeix que no hi ha vestimenta d'homes i vestimenta de dones.			
Reconeix que no existeixen colors de xic i colors de xica.			
Rebutja els comportaments estereotipats de l'entorn.			

- **Annex III**

Plantilla d'avaluació docent

ÍTEMS	SÍ	NO	OBSERVACIONS
Els objectius de la proposta s'han assolit.			
El material utilitzat ha sigut adequat.			
S'ha actuat segons les necessitats de l'alumnat.			
Les activitats han creat interès en l'alumnat.			
L'alumnat ha adquirit coneixements.			
La metodologia ha sigut adequada.			